

sopotnja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2022, številka 1, letnik 11
ISSN 1848-4360
Reka, marec 2022

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 10

Iz pouka DPS 18

Literarni kotiček 20

Si-T 21

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotiček 24

Veleposlaništvo RS v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Vojislav Šuc

tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015

faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran:

http://sloembassy.zagreb@gov.si

Državljanom RS je v nujnih primerih

zagotovljen kontakt z dežurnim

diplomatom:

tel.: +385 98 462 666

EGON : DEMONOGRAFIJA

Kulturno življenje se počasi vrača tudi v slovenska društva, a upanje, da bo pojevanje epidemije letos nekoliko zmanjšalo strah in tesnobo, življenje pa vsaj približno vrnilo v stare tirnice, je splahnelo z nepričakovanimi, strašnimi vojnimi razmerami v Ukrajini. Še ena nesmiselna vojna, nesmiselne žrtve in vse druge nesreče ob tem ... Ukvarjanje s kulturno dejavnostjo, tudi ljubiteljsko, včasih premakne nekogaršnje vkopane pozicije h koraku naprej. To spodbuja nadaljnji trud, povezovati in širiti spoznanja, graditi mostove, kar je tudi temelj slovenskih društev in krovne organizacije. K temu prispeva tudi učenje slovenskega jezika in kulture, za kar se od začetka mandata, ki se izteka letos, srčno zavzema vodstvo Zveze slovenskih društev (ZSDH) na Hrvaškem. Ta prizadevanja se vztrajno nadaljujejo, pri pa tem sodeluje tudi saborska poslanka, rojakinja Barbara Antolić Vupora, ki se je s predsednico ZSDH Barbaro Riman udeležila tudi seje pristojne komisije slovenskega parlamenta za narodne skupnosti v sosednjih državah Slovenije in v svetu. Rubrika Iz Zveze omenja še uspešen projekt Muca Copatarica ter udeležbo Barbare Riman na različnih prireditvah in srečanjih z ministrico, pristojno za Slovence v zamejstvu in po svetu, pa tudi njeno spletno predavanje o Slovencih na Hrvaškem ob dnevu maternega jezika. Dejavnost oživlja tudi KPD Bazovica z obiski skupin v okolici Reke in tudi v Sloveniji, med drugim spremljamo zanimivo razstavo fotografov treh generacij ene družine na Reki in mednarodno dejavnost likovne skupine na Ptuju. Planinska skupina (PS) je obiskala več vrhov in znova organizirala tečaj hoje v zimskih razmerah, njena letošnja dvajsetletnica pa je spodbudila bralca Sopotij, Iva Simonića, k pripovedi o svojem prvem (in zadnjem) vzponu na Kanin davnega leta 1951! V rubriki Iz pouka objavljamo drugonagrajane prispevke, pesem za Literarni kotiček pa je Marija Šenk tokrat namenila desetletnici izhajanja Sopotij. In memoriam posvečamo spominu na dolgoletno članico mešanega pevskega zbora (MePZ), drago rojakinjo Danico Rajh, katere tiha in mila oseba vsem, ki smo jo poznali, za vedno ostaja v lepem in toplem spominu. Rubrika Si-T omenja nov knjižni podvig Marka Smoleta, neutrudnega vodje Etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša v goranski vasi Plešče, Dragica Jaksetič pa se je tokrat ozrla tudi na bližnje volitve v Sloveniji in bralcem Sopotij podala koristne informacije. V rubriki Srečanja tokrat objavljamo pogovor s Simono Mahovič, ki poučuje slovenščino na reški gimnaziji na Sušaku in v osnovni šoli (OŠ) Kozala.

Prijetno branje in vabljeni k sodelovanju in odzivom. Ostanite zdravi!

Uredništvo

ZAHVALA

Uredništvo Sopotij se najlepše zahvaljuje za prejete čestitke in dobre želje, še posebej za pristrčni pismi Antonije Rodela in Marije Glažar z Reke.

Iskrena hvala tudi v imenu sodelavke, kolumnistke Dragice Jaksetič, vsem, ki so ji čestitali po elektronski pošti in pohvalili kolumno ("Vaši članki so odlični, zlasti zadnji, Moje Andrićevo leto." (M. R. iz Lovrana); "Končno sem se odločila pisati ... Zdaj sem kar MORALA, potem ko sem ostala s solznimi očmi po branju Andričevega leta." (M. V. iz Opatije); "(...) prvo preberem vaše pisane misli (...) se tudi zgodi, da preberem samo njih." (B. G.); "(...) sem vaša zvesta bralka." (M. S. z Reke)) ter ob tem izrazili tudi željo po osebnem srečanju. Spoznati jo želijo tudi številni člani društva, priložnost za pogovor z njo pa bo lahko novembrska prireditev ob 75-letnici KPD Bazovica.

Hvala vsem, hvala Dragici Jaksetič, k odzivom pa lepo vabljeni tudi v prihodnje!

OBVESTILA

RS, parlamentarne volitve 2022

Veleposlaništvo RS v RH je za državljane RS s stalnim ali začasnim prebivališčem na Hrvaškem objavilo obvestilo o volitvah poslancev v državni zbor (DZ), ki bodo 24. aprila letos. Med 9. in 17. uro bo na dan odprto tudi volišče na Veleposlaništvu RS v Zagrebu, na naslovu Alagovićevega 30. Volivci s stalnim prebivališčem na Hrvaškem bodo na svoj naslov prejeli volilno gradivo, glasujejo pa lahko na Veleposlaništvu RS v Zagrebu ali po pošti. Če bodo na dan glasovanja v RS, lahko glasujejo na posebnem volišču na sedežu okrajne volilne komisije oziroma na volišču OMNIA, o tem pa morajo obvestiti DVK najpozneje do 20. aprila, in sicer do 24. ure, na naslednjih povezavah:

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/vloge/vloga.html?id=5625>

<https://e-uprava.gov.si/podrocja/vloge/vloga.html?id=5626>

Več: <https://www.gov.si/.../2022-02-14-obvestilo-volivcem.../>

2. december, Kulturni center Gozdenica, Novalja

Moč jezika, kulturni večer v počastitev Radoslava Dabe

Vera Hrga, Barbara Riman in Marija Ivoš, arhiv ZSDH

V Novalji na Pagu se je 10. oktobra 1936 rodil Radoslav Dabo, hrvaški pesnik, prevajalec, literarni zgodovinar in univerzitetni profesor. V počastitev njegove 85-letnice je pod pokroviteljstvom Mesta Novalja in ZSDH ter v sodelovanju z Duštvom slovensko-hrvaškega prijateljstva (DSHP) potekal kulturni večer z naslovom Moč jezika. Ob tej priložnosti je bila na ogled tudi razstava knjig z njegovimi prevodi, osrednja kulturnica v SKD Triglav v Splitu Vera Hrga pa je pomagala tudi zasnovati prireditev, poskrbela za lepo oblikovan plakat in pripravila zanimiv video zapis o bogatem opusu tega priljubljene profesorja, ki upokojske dneve preživlja v Domu starejših občanov v Ormožu. Kot kažejo nedavni pogovori med novaljsko in ljubljansko mestno upravo, je kmalu pričakovati njegovo preselitev v Ljubljano.

Prireditve v Novalji se je udeležila tudi predsednica ZSDH Barbara Riman, ki je na kratko pozdravila in nagovorila navzoče ter, tako kot drugi govorci, poudarila pomen kulture v tkanju dolgotrajnih vezi med narodoma in pomemben delež, ki ga je s svojim bogatim, predvsem prevajalskim delom, k temu ustvarjalno prispeval Radoslav Dabo. O njegovem življenju, povezanem z Ljubljano, zanimivih in nepozabnih predavanjih študentom je spregovorila Vera Hrga in se ob tej priložnosti zahvalila nekdanji Dabovi študentki Ani Pulko za zamisel tega večera. Posebej ga je obogatil še kulturni program, v katerem sta z doživeto interpretacijo slovenske poezije v obeh jezikih nastopili Vera Hrga in Marija Ivoš iz SKD Lipa iz Zadra.

Velja dodati, da so razstavljene knjige kot darilo lepo obogatile zbirko Mestne knjižnice Ivana Palčiča v Novalji in so tako odslej prvič na razpolago tamkajšnjim bralcem, morda pa bodo tudi spodbuda bodočim pesniškimi in prevajalskim generacijam. Več: www.novalja.hr

■ Marjana Mirković

8. december, Varaždinska županija (VŽ), Varaždin

Slovenščina v VŽ

Barbara Riman, Martina Lesjak in Barbara Antolić Vupora z okteto, arhiv ZSDH

Predsednica ZSDH Barbara Riman se je na obisku v Varaždinu na upravnem oddelku za prosveto, kulturo in šport VŽ sešla z vodjo Miroslavom Hudekom. Beseda je tekla o pouku slovenščine na osnovnošolski in srednješolski ravni ter morebitni širitvi v prihodnje. Slovenščina je že enajsto leto kot pouk jezika narodne manjšine po modelu C na urniku Druge gimnazije Varaždin. Po posebnem modelu pouk slovenščine od decembra 2012 poteka tudi na več obmejnih osnovnih in podružničnih šolah VŽ, v tem šolskem letu je po podatkih ZSDH vanj vključenih enajst šol in več kot 150 učencev. Pobudo za obe obliki pouka je

dala večletna podpredsednica SKD Nagelj Barbara Antolić Vupora, nekdanja predsednica Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) VŽ, danes njena predstavica in tudi poslanka v saboru. Kot navaja ZSDH, je v njenem imenu v okviru prizadevanja za širitev pouka slovenščine po modelu C 24. januarja obiskala Medžimursko županijo, v ta namen je predviden tudi njen obisk Krapinsko-zagorske županije. Barbara Riman se je med obiskom Varaždina tudi z njo sešla na pogovoru o ohranjanju jezika in širitvi pobud za njegovo krepitev v prihodnje.

Barbara Riman se je odzvala tudi vabilu SKD Nagelj in predsednice Martine Lesjak na koncert Slovenskega okteta, tega reprezentančnega slovenskega moškega vokalnega sestava. Koncert je v organizaciji SKD Nagelj in tamkajšnjega Koncertnega urada potekal v Veliki koncertni dvorani varaždinskega gledališča in tudi tokrat navdušil vse obiskovalce.

■ Marjana Mirković

9. december, Strokovna komisija ZSDH

Projekt Muca Copatarica

ZSDH je projekt Muca Copatarica zasnovala z namenom promovirati slovenski jezik in okrepiti bralno kulturo med predšolskimi otroki in učenci nižjih razredov osnovne šole (OŠ) na Hrvaškem. Trimesečni projekt se je začel 1. septembra, najmlajšim pa je pripovedko poleg slikanice približal še z različnimi didaktičnimi pripomočki. Po odličnem odzivu vrtcev in osnovnih šol (skupno več kot petsto otrok iz Istrske, Varaždinske in Primorsko-goranske županije) ter uspešnem poteku projekta je ZSDH nagradila najboljše in sklenila podobno dejavnost nadaljevati tudi v prihodnje.

Dela je ocenjevala strokovna komisija ZSDH, ki so jo sestavljale učiteljica DPS Vida Srdoč, kiparka Nives Žarković in tajnica ZSDH Saša Kernjak - Zubović.

V kategoriji osnovnih šol (OŠ) so prvo mesto dodelile čabranski OŠ Petar Zrinski oziroma njeni področni šoli (PŠ) v Trstju za izdelek v obliki plakata v čabranskem narečju, risbe na temo slikanice in narejene copatke. V štirih skupinah je sodelovalo skupno devetnajst otrok. Tudi drugo mesto je prejela OŠ Petar Zrinski oziroma njena PŠ iz Prezida, in sicer za izdelke copatk, risbe in mucin slovar. V štirih skupinah je skupno osemindvajset otrok pridno ustvarjalo v različnih tehnikah, risalo in pisalo. Tretje mesto si delita OŠ Rudolfa Strohalala iz Lokev, kjer je

skupina petih učencev naredila lutke Muce Copatarice, in VI. OŠ iz Varaždina. Tam je v petih skupinah sodelovalo kar stopenajst otrok, ki so pri izdelavi lutk pokazali izjemno domišljijo in likovne sposobnosti.

Na predšolski ravni je prvo mesto prejel otroški vrtec (OV) Veli Vrh iz Pulja za tridimenzionalni izdelek vasice, v kateri se dogaja zgodba. Delo dvainštiridesetih otrok v dveh skupinah so spremljali tudi številne risbe in slovar. Na drugo mesto se je uvrstil OV Pjerina Verbanac iz Labina. V dveh skupinah je skupaj triindvajset malčkov iz različnega materiala izdelalo copatke raznih velikosti in oblik ter tudi risbe in slovar. Tretje mesto je komisija dodelila OV Maestral z Reke, kjer je osemdeset sodelujočih otrok v štirih skupinah ustvarilo zelo lepe vrstne hiške in Mucino vas, postavljeno na reško obrežje.

Koordinatorica projekta Muca Copatarica Darja Čubrić je pripravila tudi virtualno predstavitev otroških izdelkov in jo predstavila 21. decembra 2021 na Facebook strani ZSDH. V imenu krovne organizacije je podelila tudi nagradi za prvi mesti v obeh skupinah, 14. decembra OV Veli Vrh v Pulju in 16. decembra OŠ Petar Zrinski v PŠ Trstje. ■ Marjana Mirković

Zavzeto pri delu, arhiv ZSDH

15. december, Mestna knjižnica Ivan Goran Kovačić, Karlovec

Projekt Europe Readr

Slovensko predsedstvo Svetu EU v drugi polovici lanskega leta je bilo pobudnik in koordinator projekta Europe Readr. Sooblikovalo ga je z državami članicami, v sodelovanju z mrežo nacionalnih inštitutov za kulturo EU (European Union National Institutes for Culture Network, EUNIC) in podporo institucij EU. Navdih zanj je bila uspešna slovenska zamisel Knjižnica pod krošnjami, eden najuspešnejših projektov za spodbujanje bralne kulture.

Platforma Europe Readr je od 1. julija do 31. decembra 2021 z izborom knjig na temo Prihodnost bivanja ponudila v brezplačno branje nabor evropske literature in možnost EU brati kot skupnost v vsej njeni raznolikosti in hkrati medse-

bojni povezanosti – kot skupnost s skupno prihodnostjo. Zvrstil se je tudi spremljevalni program po svetu, posebna pozornost pa je bila z izborom najlepših evropskih slikanic namenjena najmlajšim.

Na Hrvaškem je zadnje srečanje v okviru projekta Europe Readr potekalo v mestni knjižnici Ivan Goran Kovačić v Karlovcu, osrednji ustanovi za zbirko slovenske knjige na Hrvaškem. Po-budo za dogodek je dalo Veleposlaništvo RS v RH ob koncu

V karloški knjižnici vedno zanimivo za otroke, foto: www.gkka.hr

predsedovanja RS Svetu EU, v sodelovanju s hrvaško organizacijo EUNIC. Potekali sta zanimivi izobraževalni delavnici za otroke in obogatili sicer pester program za spodbujanje bralne kulture med najmlajšimi v tej knjižnici. Prvo, za predšolske otroke, je vodila ilustratorica in avtorica priljubljenih in nagrajevanih slikanic Manica K. Musil iz Maribora in malčkom v obeh jezikih, hrvaškem in slovenskem, tudi predstavila eno izmed svojih del, Lev Izidor. Na drugi delavnici, namenjeni osnovnošolcem, pa je gostja iz Španije, Valentina Romani, predstavila slikanico La Ciudad (Mesto) priznane pisateljice in ilustratorke Roser Capdevila.

Dogodek je bil tudi priložnost za poznejše srečanje v okviru uspešnega mednarodnega kulturnega sodelovanja karlovške knjižnice. Poleg njene ravnateljice Jasmine Milovčič in vodje oddelka za slovensko knjigo Vedrane Kovač Vrana so se ga udeležili tudi predstavniki karlovške mestne uprave za kulturo, Veleposlaništva RS v RH in Knjižnice Mirana Jarca iz Novega mesta, na vabilo pa se je odzvala tudi predsednica ZSDH Barbara Riman. Več: www.gkka.hr, <https://slovenian-presidency.consilium.europa.eu> | Marjana Mirković

20. december, Državni arhiv, Pazin

Iz naroda uzet, za narod postavljen!

Državni arhiv v Pazinu je v sodelovanju z Inštitutom za narodnostna vprašanja (INV) in istrsko župnijo Trviž organiziral predstavitev dveh publikacij in ob tem okroglo mizo z naslovom *Iz naroda uzet, za narod postavljen!*

Predstavljeni sta bili deli Kronika župnije Trviž župnika Leopolda Jurca in Moja leta pod fašizmom: spomini – Leopold Jurca v hrvaškem prevodu Irene Margan (v slovenščini je ta knjiga izšla leta 1978 v založbi Družina). Predstavitev je spremljala

okrogla miza o delu in vlogi duhovnika Leopolda Jurca (1905–1988), ki je s svojim delovanjem proti potujčevanju in s podporo slovanskemu življu in prizadevanju za ohranitev jezika in narodnostne identitete pustil močan pečat v Istri. Na srečanju so sodelovali vodja reške enote INV-ja dr. Barbara Riman, mag. Ilija Jakovljevič, Ivan Sironić - Miškulin in ravnateljica Državnega arhiva Pazin Mirela Mrak Kliman. Dogodka se je udeležil tudi dr. Dejan Valentinčič, državni sekretar na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Več: www.inv.si | Marjana Mirković

17. januar, DZ RS, Ljubljana

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu se je sešla na sedmi, nujni seji, sklicani na pobudo poslanske skupine Lista Marjana Šarca (LMŠ). Na dnevnem redu je bil položaj Slovencev v sosednjih državah in svetu danes in jutri.

Seje sta se s Hrvaške udeležili saborska poslanka iz Socialno-demokratske stranke (SDP) Barbara Antolić Vupora in predsednica ZSDH dr. Barbara Riman.

Barbara Antolić Vupora je več kot desetletje dejavna v slovenski skupnosti, predvsem v Varaždinski županiji, kjer je tudi predstavnica slovenske narodne manjšine. Na seji je izpostavila predvsem številčni upad narodne skupnosti, novo zmanjšanje pa je po njenih besedah pričakovati tudi po objavi podatkov lanskega ljudskega štetja, ki bo predvidoma sredi tega leta. Posledično to pomeni manj možnosti za vzpostavitev slovenskih manjšinskih svetov in predstavnikov. Kot nujno je omenila večjo finančno pomoč RS. Kot poznavalka razmer na terenu je med drugim opozorila tudi na slabe prometne povezave na obmejnem območju, ki jih marsikje pravzaprav sploh ni.

Dr. Barbara Riman je med drugim poudarila potrebo po bilateralnem sporazumu med državama, izrazila podporo vsem pobudam za vključitev mladih v delovanje slovenskih skupnosti in pohvalila predvsem sodelovanje s slovenskim ministrstvom za znanost, izobraževanje in šport. Posebej je poudarila, da bi veljalo oblikovati skupno strategijo RS do slovenskih skupnosti

Barbara Antolić Vupora, foto: www.sabor.hr

v sosednjih državah in novo strategijo RS o mladih. Kot vodja reške enote INV-ja iz Ljubljane je opozorila še na pomen raziskovanja slovenskih manjšin v sosednjih državah in vlogo slovenskih raziskovalcev pri tem. Več: www.dz-rs.si

| Marjana Mirković

21. januar, 16. februar, Prezid, Ljubljana

Projekt Vzorčne turistično-izobraževalne kmetije

Predsednica ZSDH Barbara Riman se je v Prezidu udeležila delovnega srečanja slovenskih ministrov s predstavniki goranske slovenske skupnosti. Navzoči so bili ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS dr. Jože Podgoršek ter predsedniki SKD Gorski kotar Damjan Malnar, Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) Mesta Čabar Slavko Žagar in Kmetijske izobraževalne skupnosti (KIS) Gorski kotar Zoran Ožbolt.

Slovenska ministra sta obisk namenila predvsem seznanitvi s potekom gradnje Vzorčne turistično-izobraževalne kmetije (VTIK) Gorski kotar. Kot navaja poročilo s srečanja, naj bi tam potekale kmetijsko-proizvodne, turistično-storitvene, izobraževalne, razvojne, upravne in druge aktivnosti. Nosilec projekta VTIK bo predvidoma tamkajšnja KIS Gorski kotar, ki, kot med drugim omenja poročilo, povezuje rojake na obmejnem območju od Prezida do Plešč.

Ogleda nastajajočega poslopja so se udeležili tudi predstavniki mestnih oblasti Čabra.

16. februarja pa je novo srečanje, namenjeno projektu VTIK, potekalo na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu v Ljubljani. Dr. Helena Jaklitsch se je ob tej priložnosti sešla z vodilnima čla-

Pred bodočim središčem v Prezidu, foto: www.gov.si

nicama ZSDH, predsednico Barbaro Riman in namestnico Jasmino Dlačič, ter s predsednikoma SKD Gorski kotar in istoimenske KIS, Damjanom Malnarjem in Zoranom Ožboltom.

Beseda je tekla o načrtovani dejavnosti v povezavi z VTIK v Prezidu in o možnostih za sodelovanje. Navzoči so soglašali, da bo ta pridobitev, zasnovana kot večnamensko kulturno in gospodarsko središče, izjemna priložnost tako za tamkajšnje rojake kot za celotno slovensko skupnost na Hrvaškem.

Več: www.uszs.gov.si | Marjana Mirković

Ministrica (v sredini) z gostoma iz Prezida in gostjama z Reke, foto: www.gov.si

7. februar, Park Bundek, Zagreb

Kulturni praznik

Darko Šonc, prešerno pri Prešernu, foto: www.slovinci-zagreb.hr

Barbara Riman se je v Zagrebu udeležila slovesnosti ob kulturnem prazniku (8. februar), obisk pa pred tem izrabila tudi za obisk hrvaškega ministrstva za znatnost in izobraževanje. Na oddelku za

izobraževanje v jeziku in pisavi narodnih manjšin je vodjo Milana Vukelića seznanila s prizadevanji in ovirami ZSDH za uvedbo pouka slovenskega jezika po modelu C v ustanovah na Hrvaškem.

V zagrebškem parku Bundek pa je pri lani odkritem Prešernovem spomeniku prvič potekala slovesnost ob kulturnem prazniku. Organizirala sta jo KPD Slovenski dom in Veleposlaništvo RS v RH, v kulturnem programu, posvečenem Prešernovi poeziji, pa sta nastopila mladi slovenski pevec Matic Zakonjšek in kitarist Ivan Šimatović. Ob tej priložnosti sta veleposlanik RS v RH Vojislav Šuc ter predsednik slovenskega društva in Sveta SNM Mesta Zagreb Darko Šonc položila venec na Prešernov spomenik. V svojih nagovorih sta poudarila vezi med narodom, Darko Šonc pa še posebej, da to mesto postaja stičišče tako za zagrebške rojake, ki so se v velikem številu udeležili dogodka, kot tudi za širše prebivalstvo. Več: www.slovinci-zagreb.hr

| Marjana Mirković

8. februar, Dom hrvaških veteranov, Pulj

Kulturni praznik

Zbor Encijan,
foto: Milivoj Filipović

Slovenska kulturna društva v Istri, iz Pulja, Poreča, Umaga, Buzeta, Labina in Lovrana, so že več let povezana v koordinacijo in v tem okviru skupaj pripravljajo večje prireditve v letu. Med njimi je tudi osrednja slovesnost ob kulturnem prazniku, ki je letos potekala v puljskem domu hrvaških veteranov. Lep kulturni program so s svojimi nastopi obogatili zbor Encijan, ki

deluje v okviru SKD Istra iz Pulja, dramska skupina tega društva in glasbena skupina Trio Lipa iz Buzeta, kot gost iz tamkajšnjega istoimenskega društva. Prireditev sta povezovala člana puljskega društva, tajnica Maja Tatković Diklić in pevec Branko Velimirović.

Navzoče so nagovorili predsednica SKD Istra Danica Avbelj, predsednik KPD Snežnik iz Lovrana Vasja Simonič in predsednica ZSDH Barbara Riman. Tudi ob tej priložnosti je poudarila pomen praznika in druženja po dolgem času, skupno skrb za ohranjanje jezika in kulture ter povezovanje med društvi. K temu je vsekakor prispevalo tudi poznejše druženje, s pogovori in snovanjem novih načrtov za prihodnje.

■ Marjana Mirković

21. februar, Osrednja knjižnica, Celje

Sosedje Slovenci – Slovenci na Hrvaškem, razstava

V Osrednji knjižnici Celje je do 15. aprila na ogled potujoča razstava, ki sta jo leta 2019 postavila Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) in INV iz Ljubljane, z naslovom Sosedje Slovenci – Slovenci na Hrvaškem (1886–1991). Avtorici sta vodja zbirke knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu v NUK-u Helena Janežič in vodja reške enote INV-ja in predsednica ZSDH dr. Barbara Riman.

Posodobljena razstava je bila v celjski knjižnici odprta 16. decembra lani v okviru najboljšežnejšega izobraževalnega programa, programa Domoznanstvo – kulturna zgodovina Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki deluje pri tej ustanovi.

Ob slovenskem kulturnem prazniku je bilo 14. februarja ob razstavi organizirano tudi zanimivo spletno predavanje z naslo-

vom Šenoovo romanje po Prešernovih stopinjah: zgodba o slovensko-hrvaškem pobratenju v objemu slovenskih gora. Avtor je dr. Marijan Doviča, na ogled pa je na naslovu:

https://www.youtube.com/watch?v=q8T1G2k_xH4.

Novo in zanimivo predavanje je sledilo teden dni pozneje, 21. februarja, ob mednarodnem dnevu maternega jezika. Organizirano je bilo na temo same razstave, z enakim naslovom, torej Sosedje Slovenci – Slovenci na Hrvaškem (1886-1991). Predstavila ga je dr. Barbara Riman, uvodoma pa je Helena Janežič spregovorila o zbirki knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu. Ta obsega trideset tisoč enot, nastalih zunaj ozemlja RS, tudi na Hrvaškem. Kot je poudarila, NUK zbira, obdeluje, hrani in posreduje temeljno nacionalno zbirko vsega knjižničnega gradiva slovenskih avtorjev o Sloveniji in Slovencih v slovenskem jeziku.

Dr. Barbara Riman je zatem z ustrezno posodobljenimi podatki spregovorila o področju svojega večletnega raziskovanja, in to opremila tudi s slikovnim gradivom. Zanimivo predavanje je na ogled na naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=BOUDOYdDf-Y>

Več: <https://www.knjiznica-celje.si/>

■ Marjana Mirković

4. december, Ljubljana, Vrba, Bled

Študijsko potovanje folklorne skupine

SEM zelo zanimiv za ogled, foto: Milan Grlica

Za enodnevno študijsko potovanje v Slovenijo se nas je zgodaj zjutraj na Reki zbrala vesela skupina enajstih plešalcev. Med vožnjo do Ljubljane so jutranjo meglo in oblake zamenjali sončni žarki, razvedrilo se je in pokazalo prekrasno vreme. Celo pot smo uživali v pogledu na modro nebo in bele hribe, pokrite z obilo novega snega.

V Ljubljani smo najprej obiskali Slovenski etnografski muzej (SEM), mogočno

stavbo v središču mesta, z eksponati v treh nadstropjih. To je velik muzej z ustvarjalnimi eksponati, ki pričajo o slovenski kulturni dediščini in tudi drugih narodov. Vsakdo izmed nas je našel nekaj zanimivega, posebej zanimive za vse pa so bile razstavljene slovenske narodne noše.

Na poti na Gorenjsko smo se zaustavili v središču Begunj in si ogledali Muzej Avsenik. To je rojstna hiša bratov Slavka in Vilka, utemeljiteljev slovenske narodnozabavne glasbe. V njej so razstavljene izvirni instrumenti glasbenikov, oblačila, ki so jih nosili na koncertih, številne plošče, priznanja in vse to ob zvoiku njihovih uspešnic. V tem priljubljenem gorenjskem mestecu smo si ogledali še Grad Kamen iz 12. stoletja. Danes so to samo razvaline gradu z bogato zgodovino, toda z izjemno privlačnim položajem in razgledom. Na kratko smo uživali v sprehodu po starem gradu, ki ga je krasil sveže zapadli sneg. Sledil je ogled rojstne hiše pesnika dr. Franceta Prešerna v Vrbi. Dočakala nas je simpatična vodnica in nam pripovedovala o življenju velikega pesnika, rojenega 3. decembra leta 1800, in o življenju prebivalstva na Gorenjskem nekoč, povedala pa nam je še vrsto zanimivih podrobnosti. Nekateri smo že večkrat obiskali Vrbo, a nam je ni bilo odveč obiskati še enkrat.

Pot smo nadaljevali proti Bledu in obiskali prelep Blejski grad. Njegov položaj na strmi, 130 metrov visoki skali nad jezerom nas je navdušil s prekrasnim pogledom na Blejsko jezero in Blejski otok s cerkvijo. Ogledali smo si muzej, jaslice v grajski kapeli in doživeli advent, namreč mračilo se je in večna lepota gradu je ob tisočerih bleščečih lučkah in okrasju prišla še bolj do izraza.

Polni vtisov in v dobrem razpoloženju smo se v poznih večernih urah vrnili na Reko. Odlična ideja pobudnice potovanja, vodje FS Nataše Grlica, je bila ob organizacijski podpori Jasmine Dlačič in Milana Grlice uspešno uresničena, in to kljub koroni in manjšemu številu aktivnih članov. ■ Slavica Vuković Bačić

5. december, Občina Lokve

Idrijska čipka, razstava

V okviru sodelovanja s slovenskimi kulturnimi društvi je SKD Prešeren v Lokvah v goste povabilo likovno skupino KPD Bazovica, ki deluje pod mentorstvom likovne pedagoginje in grafičarke, večkrat nagrajene umetnice Tihane Karlovič. V dvorani tamkajšnje občine je bila na ogled razstava grafik z naslovom Idrijska čipka, že predstavljena javnosti in ustvarjena v tehniki suhe igle na temo tega dela slovenske kulturne dediščine. Uradnega odprtja zaradi epidemioloških omejitev ni bilo, kot odziv pa prihajajo pohvale in čestitke obiskovalcev, ki jih v tem prostoru ne manjka.

Pri Hiši čuvaja jezua, nekdanjem objektu Hrvaškega elektrogospodarstva pri jezua

Omladinskega jezera, pa so ob priložnostnem druženju članic potekala še zadnja dela pri poslikavi okraskov, ki so nastajali pri urah keramike z umetnico Nives Žarković.

Glede na aktivno članstvo Tihane Karlovič v SKD Prešeren, je sodelovanje med društvoma pričakovati tudi v prihodnje.

■ Marjana Mirković

Članice pri delu, arhiv likovne skupine

6. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Miklavževanje na daljavo

KPD Bazovica že več let pripravlja vrsto dogodkov za najmlajše, med katerimi je posebej priljubljeno miklavževanje. Zaradi epidemioloških omejitev pa te prireditve tudi letos ni

bilo mogoče organizirati, darila, več kot osemdeset jih je bilo, so samevala v pusti dvorani in čakala na otroke in prevzem. Pripravljena so bila za najmlajše, od dveh mesecev do štirinajst let starosti, vsebina pa je bila temu primerna in različna: didaktične igrače, nove, letos izšle pobarvanke, šolske potrebščine in različne drobnjarije, pa tudi sladkarije ... Knjižna darila letos niso bila v paketu, težava so bili (pre)dolgi dobavni roki za knjige iz Slovenije. Pač nova izkušnja za v prihodnje. | Sandra Grudenic

7.–21. december, Galerija Juraj Klović, Reka

Trije Žorži, razstava fotografij

Zanimanje za razstavo, foto: Marjana Mirković

Razstava Trije Žorži je bila organizirana tudi kot rezultat prve nagrade, ki jo je v vseh kategorijah na lanski razstavi Hrvaškega društva likovnih umetnikov (HDLU) z naslovom Reka, mini art, prejel umetniški fotograf Istog Duško Žorž, dolgoletni član KPD Bazovica in mentor fotografske skupine v društvu. Razstava v organizaciji HDLU-ja predstavlja tri generacijske pristope k fotografiji, dedka, očeta in sina iz znane reške družine Žorž in je v galerijo Juraj Klović pričakovano privabila številne obiskovalce.

Bogomir Žorž (Vipava, 1915–Reka, 1998) je leta 1936 prišel na Sušak in po drugi svetovni vojni leta 1953 odprl Studio Belvedere, ki je s kakovostjo in tudi s snemanjem porok kmalu postal zelo priljubljen. Uspešno se je ukvarjal tudi z umetniško fotografijo, bil med ustanovitelji reškega foto kluba Color leta 1961 in se v okviru le-tega predstavil na številnih razstavah ter prejel več priznanj in nagrad.

Istog Duško Žorž (Reka, 1947) je ljubezen do fotografije nasledil od očeta Bogomirja. S fotografijo se ukvarja že skoraj šest

desetletij in redno beleži tudi kulturni utrip Reke. Za seboj ima več kot trideset samostojnih razstav, kot član foto kluba Color in HDLU-ja je sodeloval na več kot tristo razstavah na Hrvaškem in v tujini, je prejemnik več priznanj in nagrad. Tokrat se predstavlja z deli iz različnih preteklih obdobij in s prepoznavno Fresko ter novejšimi prizori in današnjimi podobami Reke, včasih dodelanimi z računalniškimi posegi.

Mirko Žorž (Reka, 1978) fotografijo spoznava ob očetu in dedku, znanje pa posodablja z novimi tehnologijami in mediji – poklicno je računalničar. Z multidisciplinarnim pristopom obravnava aktualne družbene teme, za seboj ima več samostojnih in skupinskih razstav po svetu, prejel je več zlatih plaket in priznanj. Kot član glasbene skupine Asherah ustvarja vizuale, redno tudi režira in snema glasbene spote za skupine iz Hrvaške in Italije, 2019 pa je predstavil kratkometražni dokumentarec z naslovom Potiskati naprej, ki prikazuje življenje košarkarja v vozičku.

V katalogu ob razstavi z naslovom Trije mušketirji družine Žorž je Ervin Dubrović med drugim zapisal, da nasploh *redko vidimo tak umetniški nastop, kot je razstava Žoržovih. Mnogi umetniki si že dolgo sistematično prizadevajo, da bi stvari obrnili na glavo in zavrnili svoje očete. V tem primeru pa je pomemben obratni postopek, ki kaže na dejstvo, da svet ni samo naš današnji, da je obstajal včeraj in da bo jutri.* Več: <https://hdlu-rijeka.hr>

| Marjana Mirković

Istog Duško Žorž in Jasna Rodin, foto: Marjana Mirković

9. december, Kulturni dom Center Gervais, Opatija

Svečana skupščina ob 70. obletnici PD Opatija

Društvo, ki slavi 70 let delovanja, je društvo s tradicijo, številnimi uspehi in je pomembno za kraj, v katerem deluje. PD Opatija je pomemben jubilej praznovalo s svečano skupščino, čeprav to ni bilo vse. Nekaj tednov prej so odprli novo obhodnico, imenovano Po vrhovih Učke in Čičarije, s katero so odprli poti na manj znane vrhove teh dveh pogorij. Na proslavi v Centru Gervais so hkrati predstavili lično monografijo z naslovom Prvih 70 let PD Opatija, katere avtorici sta Ivana Eterović in Tina Ružič. V publikaciji se je seveda našlo mesto tudi za prikaz sodelovanja s PS KPD Bazovica, saj dru-

štvi sodelujeta že vrsto let in so številni člani PS hkrati tudi člani PD Opatija.

Ob koncu svečane skupščine so podelili priznanja in zahvale, ki jih dobilo kar nekaj skupnih članov. To pomeni, da so bazoviški planinci res aktivni pri vsakem delu, ki se ga lotijo. Iskrene čestitke PD Opatija ob pomembnem jubileju, ki priča o tem, da je to društvo med najstarejšimi planinskimi organizacijami na območju Istre in PGŽ. | Darko Mohar

Predstavitel monografije PD Opatija, foto: Darko Mohar

11. december

Izlet DPS v Slovenijo

Uspelo nam je! Izvedli smo težko pričakovani izlet, ki smo ga morali zaradi neljube situacije večkrat prestaviti.

To decembrsko soboto smo se kar s štirimi društvi odpravili na izlet: z reško Bazovico, buzetsko Lipo, puljsko Istro in umaško Ajdo. Krenili smo z Reke do Buzeta, naprej za Umag, kjer nas je čakala tudi skupina iz Pulja, in veselo nadaljevali na Gorenjsko, do Bleda.

Da, pravilno ste ugotovili, šli smo pogledat, kako izgleda adventni čas na Bledu in seveda tudi v prestolnici Ljubljani. To je bila dolga in zanimiva vožnja, ob kateri smo lahko uživali v zasneženih, s soncem obsijanih poljih in gozdovih. Spremljalo nas je res prekrasno vreme za ta zimski čas oziroma, če smo natančnejši, ta poznojesenski čas. Temu primerna je bila tudi temperatura ozračja, ki se je gibala okoli 0 stopinj.

Bled nas je pričakal v vsej svoji lepoti, pokrit s snežno odejo, ki se je lesketala s pomočjo sončnih žarkov. Po prijetnem sprehodu in okusni kremni rezini smo pot nadaljevali na težko pričakovano kosilo. Imeli smo ga v Naklem pri Kranju, med potjo v Ljubljano.

Ko smo se okrepili, nas je pot vodila v Ljubljano. Ah, ta večno čarobna Ljubljana, resnično se bohoti v vsej svoji velikosti! Ulice so polne, a vendarle prazne. Za popolni advent manjkajo gruče turistov. Prekrasno okrašena Ljubljana z lepimi jaslicami, za popolno doživetje pa ladjice, ki križarijo po Ljubljanici. | Darja Čubrić

Bled posebej lep pozimi, arhiv SKD Ajda, Umag

12. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Skupščina 2021

Redna letna skupščina je zaradi epidemioloških omejitev oziroma predpisane razdalje potekala v več prostorih, z dvorano povezanih z vzpostavljenim zvočnim in video prenosom. Pred tem se je sešel Nadzorni odbor (NO) KPD Bazovica in pregledal poročilo o finančnem poslovanju.

Skupščino je vodil predsednik društva Zvonimir Stipetić, na dnevnem redu pa so bila poročila o delovanju v letih 2020 in 2021 ter finančnem poslovanju in NO za 2020 ter o načrtih za leto 2022.

Del članov spremljal skupščino na daljavo, arhiv KPD Bazovica

Vodje skupin so predstavili storjeno: Darko Mohar je v imenu PS napovedal priprave za obeležitev dvajsetletnice, Milan Grlica načrtovanje dramsko-recitatorske skupine za uprizoritev nove komedije, Vida Srdoč je sporočila nadaljnje večje zanimanje za dopolnilni pouk slovenščine (DPS), Nataša Grlica je povedala, da se je folklorna skupina (FS) povečala za nekaj mladih članov, Tihana Karlovič je omenila uspešno virtualno delovanje in razstave likovne skupine, Zvonimir Stipetič pa je predstavil precej okrnjeno delovanje mešanega pevskega zbora (MePZ). Vsa poročila so soglasno sprejeta, enako tudi finančno poročilo in poročilo NO za 2020, ki ga je podal predsednik Boris Rejec.

Udeleženci skupščine so tudi tokrat soglasno sprejeli načrte za delovanje in finančni okvir za leto 2022. Skupščina se je končala z željo in v upanju, da bodo epidemiološke in druge razmere omogočile uresničitev programa v predvidenem obsegu in vrnitev običajnega kulturnega življenja v društvo. **Marjana Mirkovič, povzeto po zapisniku Sandre Grudenič**

8. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Kulturni praznik znova virtualno

Tudi letos v društvu žal ni bilo mogoče pripraviti prireditve ob kulturnem prazniku, ki ga KPD Bazovica sicer že tradicionalno praznuje v sodelovanju z OE JSKD iz Ilirske Bistrice in tamkajšnjimi kulturniki. Pesniškemu velikanu Francetu Prešernu in prazniku se je društvo, podobno kot lani, poklonilo s krajšo objavo na svoji Facebook strani in priložnostnim videom, ki je na ogled na povezavi <https://youtu.be/YQqEtYA0yZ4>.

Za kulturni praznik znova zaprta vrata KPD Bazovica, foto: Marjana Mirkovič

V videu je v imenu KPD Bazovica za praznik čestital predsednik Zvonimir Stipetič in poudaril pomen kulture za razvoj društva, ki letos praznuje 75. rojstni dan. Izrazil je obžalovanje, ker 8. februarja že drugo leto zapored ni mogoče obeležiti s prireditvijo in druženjem, in nagovor končal z upanjem, da "se bodo vremena zjasnila" in bo društvo lahko znova kmalu odprlo vrata in gostilo kulturne dogodke. Čestitko so obogatili posnetek z enega izmed nastopov MePZ-ja KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka ter Vitomir Vitaz in Eva Ciglar z interpretacijo Prešernove poezije. Video je tudi tokrat pripravil in posnel Milan Grlica.

Dodati pa velja, da veseli število ogledov – teh je bilo več, kot je sedežev v dvorani. Vabljeni k ogledu! **Marjana Mirkovič**

11. februar, JSKD, Ilirska Bistrica

Obisk ministrice dr. Helene Jaklitsch

Ministrica (v sredini) s sogovorniki, foto: www.gov.si

Ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch je med obiskom na Notranjskem med drugim obiskala območno enoto (OE) Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD) v Ilirski Bistrici. Igor Štemberger, vodja te enote, ki že leta sodeluje s KPD Bazovica z Reke, je na pogovor povabil tudi predstavnike tega društva. Sestanka z ministrico so se tako udeležili predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetič in podpredsednica Jasmina Dlačič ter vodja planinske

skupine Darko Mohar in tajnica Sandra Grudenič. Dr. Helena Jaklitsch se je seznanila z bogato kulturno dejavnostjo OE JSKD in tudi z rednim sodelovanjem kulturnikov z Bistriškega z rojaki na Reki in na Hrvaškem nasploh. Ob tej priložnosti so o svojem delovanju in načrtih spregovorili tudi predstavniki KPD Bazovica in med drugim spomnili na svoja letošnja jubileja, 75 let delovanja društva in 20-letnico planinske skupine. Kot ključno nalogo za prihodnost so izpostavili vključevanje mladih na vseh področjih društvenega delovanja.

Ministrica je obiskala tudi Knjižnico Makse Samsa, ki prav tako že vrsto let aktivno sodeluje s KPD Bazovica, gosti njihove razstave in druge dogodke.

Več: www.gov.si **Marjana Mirkovič**

25. februar, Galerija Magistrat, Ptuj

Ex tempore Ptuj 2022, razglasitev nagrajencev in razstava finalistov

V galeriji Magistrat v mestni hiši na Ptujju sta potekali svečana razglasitev nagrajencev letošnje 14. mednarodne likovne nagrade Ex tempore Karneval Ptuj 2022 in otvoritev razstave finalistov. Gre za likovno nagrado, ki je največji likovni dogodek v okviru tradicionalnega kurentovanja. V času pusta jo v najstarejšem slovenskem mestu organizirajo KUD Art Stays ter tamkajšnja mestna občina in Javni zavod za turizem.

Letos se je odzvalo 131 avtorjev iz Slovenije, Hrvaške, Srbije, Italije, Rusije in od drugod. Za razstavo je strokovna žirija izbrala 45 likovnih del, ki so bila na ogled v galeriji Magistrat v mestni hiši na Ptujju do 4. marca 2022. Razstavo je spremljal tudi obsežen katalog lanske in letošnje edicije s skupaj 260 likovnimi deli.

Razveseljivo je, da se je na spletno prijavo na Ex tempore prijavila tudi likovna skupina KPD Bazovica, ki jo vodi Tihana Karlovič. Sodelovale so članice Slavica Afrić, Renata Jerkov, Zdenka Kallan Vrbanac, Željka Podobnik, Lidija Tuškan Mohar in Štefi Sila - Zih ter Ksenija Mrkela, katere delo z naslovom Zvončarji z Rukavca je bilo po dveh strokovnih žiri-

Ksenija Mrkela,
Zvončarji z Rukavca

jah uvrščeno med finaliste ter predstavljeno na razstavi in v katalogu (<https://nomoresilence.si/wp-content/uploads/2022/02/KATALOG-A5-EX-TEMPORE-PTUJ-2022-WEB.pdf>). Iskrene čestitke!

Marjana Mirković

1. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Volilna skupščina

Redna in tokrat tudi volilna skupščina KPD Bazovica je zaradi epidemioloških ukrepov znova morala potekati v več prostorih, z dvorano povezanih z zvočnim in video prenosom. Vodil jo je dotedanji predsednik Zvonimir Stipetić, na dnevnem redu pa so bili sprememba statute društva, poročilo o storjenem, finančno poročilo za leto 2021 in poročilo NO, izvolitev članov nadzornega in upravnega odbora ter drugih teles v prihodnjem mandatu in načrt dela za leto 2022.

Za učinkovitejše delovanje vodstva društva sta bila predlagana in tudi sprejeta sprememba 19. člena statuta in zmanjšanje članov UO z enajst na devet. Zvonimir Stipetić je zatem podal poročilo o delovanju v letu 2021, zaradi epidemije še vedno močno okrnjenem, in načrtovan program za letos. Oboje je bilo soglasno sprejeto, enako tudi poročilo o finančnem

poslovanju za leto 2021 in v zvezi s tem poročilo NO in predsednika NO Borisa Rejca.

Sledila je razrešitev UO, NO in disciplinske komisije. Zvonimir Stipetić je dosedanje vodenje društva ocenil za uspešno, kot je dejal, so se okrepile kulturna in športno-planinska dejavnost, vložen je bil tudi poseben trud za ohranitev jezika in kulture, zato velja nadaljevati ta prizadevanja. Predlagani novi/stari člani UO so bili sprejeti soglasno: Eva Ciglar, Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Sandra Grudenić, Ivo Marušić, Darko Mohar, Kristina Riman, Zvonimir Stipetić in Vitomir Vitaz.

Soglasno je sprejet tudi predlog za člane NO (Ljudmila Barbalić, Zdenka Jelovčan in Boris Rejec) in člane disciplinske komisije (Nataša Grlica, Ivan Harej in Dragica Rizman).

Zvonimir Stipetić je skupščino zaključil z zahvalo vsem aktivnim sodelujočim in željo po uspehu starim in novim članom tudi v prihodnje. Hkrati je za dan pozneje sklical prvo sejo novega UO. Na njej je bilo izvoljeno novo vodstvo, kot predsednica Jasmina Dlačić in kot njen namestnik Zvonimir Stipetić. Iskrene čestitke!

Marjana Mirković

1. januar, Vojak poln pozitivne energije

Meglno morje na Kvarnerju, foto: Darko Mohar

Sončno vreme je v soboto, prvega januarja, privabilo na vrh Učke več sto ljudi. Slišali so se različni jeziki, češki, slovenski, italijanski, hrvaški. Ob dvanajstih se je na vrhu zbralo tudi veliko udeležencev tradicionalnega pohoda *Mlado leto na Vojake*, ki ga organizirajo PD Lisina iz Matuljev, PD Knezgrad iz Lovrana in PD Opatija. To je tradicija, ki traja že več deset let. Pohoda se je letos udeležilo štirinajst članov PS KPD Bazovica, ki so lahko uživali v razgledih proti Alpam na eno stran in do Lošinja skozi morje megle, ki je prekrila Kvarner, na drugo. Seveda v druženju s planinci iz vseh krajev Istre in PGŽ. Ta pohod udeležencem prinese veliko pozitivne energije za vnaprej. | Darko Mohar

9. januar, Po letu dni znova izlet v neznano Istro

Na Monkodonji, v ozadju Dve sestrici in rovinjski otoki, foto: Darko Mohar

Čeprav so bili od začetka pandemije kar nekajkrat na izletih po Istri, je enoletni premor od januarskega izleta v neznano Istro trajal zelo dolgo. To se je videlo pri prvem letošnjem izletu, ko so planinci KPD Bazovica nadaljevali tradicijo in se jih je v neznano napotilo skoraj štirideset. Žal se izlete še vedno organizira z osebnimi avtomobili in ne z avtobusom. Ta praksa bo trajala še nekaj časa.

Do zbirne točke v bližini Pazina ni nihče, razen organizatorjev Silvine in Aga, vedel, kam so namenjeni. Za začetek so obiskali enega izmed istrskih rastlinjakov in prisluhnili predavanju o japonskem jabolku, kakiju, nato pa tudi pokusili, kaj se vse dobrega lahko pripravi iz tega sadeža, tako kot tudi iz fig.

V nadaljevanju jih dež ni zmotil in obiskali so še arheološko najdišče Monkodonja, ostanke gradu in civilizacije, ki je tu cvetela 1800 let pred našim štetjem. Najdišče je presenetilo vse, saj so ostanki gradu zelo dobro ohranjeni in bi kje drugje bili spektakularno vabilo za turiste. Razpoznavni so obzidje, gornji in spodnji grad, akropola, zahodni in severni vhod v mesto. Temu je še treba dodati enkraten razgled od brionskih otokov do otokov pred Rovinjem, torej na velik del istrske obale. Izlet se je tradicionalno končal v Banih pri Pazinu. | Darko Mohar

22. januar, Pečna reber v neposredni okolici Postojne

Razgled s Soviča na Postojno in hribe v zaledju, foto: Darko Mohar

Pohodi PS postajajo vse bolj umirjeni, v ospredje vse bolj prihaja druženje. Tako je bilo tudi v Postojni, kjer so člane PS pričakali domačini iz PD Postojna. Potem so kar iz središča mesta krenili na vzpon na Sovič. Vodila jih je in jim kaj več o nekaterih podrobnostih iz zgodovine mesta povedala predsednica Meddruštvenega odbora (MDO) PD Primorske Marija Ku-

har. Na vrhu Soviča, ki se nahaja nad najstarejšim delom mesta, imenovanim Majlont, stojijo ostanki gradu Adelsberg. Pa tudi eno samo drevo lipe, kot nekakšen simbol trdoživosti mesta in njegovih meščanov. Vzpon je potekal po Borojevičevi poti, poti, po kateri se je rad sprehajal znani general Borojevič v času prve svetovne vojne. Po spustu na drugo stran so domačini presenetili goste z Reke z manjšim okrepčilom, sladlicami, čajem in kuhanim vinom. Tako okrepčani so se potem vsi skupaj povzpeli še na nekoliko višjo Pečno reber, ki stoji na nasprotni strani mesta.

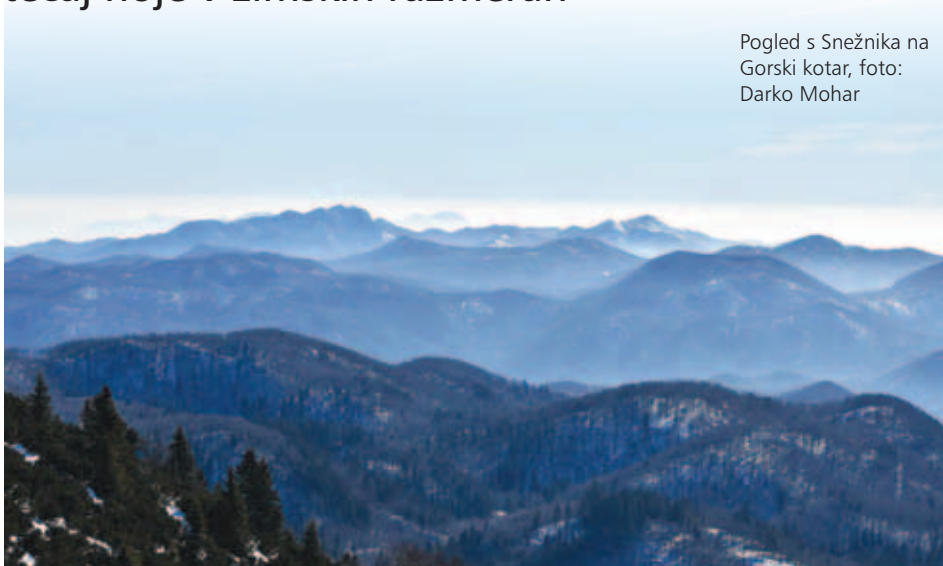
Seveda je bil pohod izkoriščen tudi za dogovore o naslednjih srečanjih, na Krku, Učki ali kjerkoli drugod.

■ Darko Mohar

30. januar, Na Snežniku tečaj hoje v zimskih razmerah

Končno je letos PS KPD Bazovica skupaj z reševalno skupino iz Ilirske Bistrice, ki deluje v okviru Gorske reševalne službe (GRS) društva Ljubljana, uspelo ponovno organizirati tradicionalni tečaj hoje v zimskih razmerah. Idealne razmere na Snežniku, sončno vreme, ne preveč, a dovolj zmrznjenega snega in brezvetrije so omogočili vzpon na vrh in obravnavo vseh začrtanih tem. Sedem gorskih reševalcev in osem tečajnikov je vadilo načrtovanje zimskih tur, zaustavljanje padca na zasneženih in poledenelih pobočjih, ugotavljanje nevarnosti snežnega plazu s presekom snežne odeje ter iskanje in reševanje zasutega. Že večkrat ponovljena vaja pomaga udeležencem, da določene veščine postanejo avtomatične in kot takšne omogočijo rešitev v nevarni situaciji. Sam tečaj je bil tudi nadaljevanje zelo uspešnega sodelovanja PS KPD Bazovica s PD Opatija.

Za konec je sledila še kratka analiza opravljenega tečaja v planinski koči na Sviščakih, z željo, da se podobni tečaji nadaljujejo v naslednjih letih. Vsi tečajniki so zelo hvaležni gorskim reševalcem iz Ilirske Bistrice za potrpežljiv in kakovosten prenos znanja in veščin hoje v zimskih razmerah. ■ Zapisal: Darko Mohar

Pogled s Snežnika na Gorski kotar, foto: Darko Mohar

Zaustavljanje padca, foto: Darko Mohar

6. februar, S PD Opatija v prelep Gorski kotar in na Veliki Drgomalj

Sodelovanje s PD Opatija so planinci PS KPD Bazovica nadaljevali s soorganizacijo skupnega izleta na Veliki Drgomalj pri Delnicah. Nekaj več kot 1.100 metrov visok vrh omogoča lepe razglede v dolino Kolpe. Žal je bil vrh odet v meglo, tako da razgledov ni bilo, so pa planinci lahko uživali v snegu na grebenu gore in v mrzlem južnem vetru, kar je le prineslo nekaj zime v gore Gorskega kotarja.

Po drugi strani so prvi telohi napovedovali pomlad, daljše dneve in še več lepot bivanja v naravi. V jubilejnem letu PS se bo sodelovanje s pridnimi člani PD Opatija nadaljevalo še naprej. ■ Darko Mohar

Vzpon na Veliki Drgomalj, foto: Darko Mohar

20. februar, Nenavadna Istra predstavila Kožljak in "pijano progo"

Pri gradu Kožljak, foto: Sabina Francek

Leta 1959 je bila od Lupoglava, železniške postaje na progi Divača–Pulj, za promet odprta železniška proga Lupoglav–Raša, proga za predviden prevoz premoga iz premogovnika v Raši. Promet je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja dosegel več kot 600.000 ton letno. Po zaprtju premogovnika v Raši je promet stagniral in se nato znova povečal na začetku osemdesetih let z delom cementarne v Koromačnem in luke v Bršici, a po devetdesetih letih je bila proga sčasoma opuščena. Vremenske razmere in nevzdrževanje so povzročili njen današnji "pijani" videz in postala je zgolj turistična atrakcija. V enem delu je

proga speljana pod starim gradom Kožljakom, ki je v preteklosti stal na nekakšni meji, nazadnje med Avstrijo in Benetkami. Prvič je omenjen leta 1102. Njegovi gospodarji so se menjavali, na koncu pa so od njega ostale samo ruševine.

PS je za februar izbrala obisk teh dveh atrakcij za cilj enodnevnega izleta, povezanega z malo zgodovine in lepimi razgledi ter uživanjem na toplem pomladanskem soncu. Hkrati je izlet omogočil snemanje televizijske reportaže o 20 letih delovanja PS za Regionalni RTV-center Koper/Capodistria, objavljene v oddaji Primorska kronika 26. februarja in dostopni za ogled na naslovu <https://365.rtvsl.si/arhiv/primorska-kronika/174851729>.

Izlet se je zaključil pri planinskem domu na Poklonu s kratkim druženjem udeležencev in navzočih članov PD Opatija. Posebna zahvala velja zakoncema Aničić za lep sprejem na Poklonu, Sabini Francek za posneto reportažo ter tudi gostom iz PD Snežnik in vodilnima članicama MDO PD Primorske. Vse to priča o tem, da je mogoče spet organizirati srečanja planincev iz različnih društev.

Darko Mohar

K jubileju planinske skupine

Ivo Simonić: Moj vzpon na Kanin

Urednici Sopotij se je javil Ivo Simonić, upokojeni zobozdravnik z Reke in prava zakladnica reških, goranskih in vsakršnih drugih spominov. Povedal je, da v glasilu redno spremlja dejavnost planinske skupine, njen letošnji jubilej pa ga je spodbudil k pripovedi o vzponu na Kanin pred več kot sedemdesetimi leti. Zahvaljujemo se mu za zgodbo, ki je tudi zanimivo pričevanje o takratnem času.

Zelo imam rad Slovenijo, s starši smo tam redno letovali. Družil sem se z vrstniki, s katerimi smo se dobro razumeli. Sicer pa je tudi moja družina v določeni meri povezana s Slovenijo: soproga Anita je po starših iz vasi Sabonje, sam pa izhajam po eni strani iz družine Ožbolt iz Trstja v Gorskem kotarju in po drugi iz znane reške družine Premrou, so pa še druge vezi, a o tem ob neki drugi priložnosti.

V Slovenijo smo hodili vsako leto avgusta, pred drugo svetovno vojno in po njej, vse do očetove smrti 1963. Obiskovali smo kraje ob rekah Sori, Soči ali Savinji, ker je bil oče strasten ribič. Bil je pravnik in zelo strog pri naši vzgoji. Pomagal sem mu pri ribičiji, kar zame, suhca, ni bila ravno lahka naloga: spremljati ga v zgodnjih jutranjih ali večernih urah in nositi težke škornje ali gojzarje z železnim robom in žebli, pa ukvarjati se z ribami

... Oče je vedno lovil samo z umetnimi muhami, imel se je za športnega ribiča. Planinaril ni, enkrat je skušal priti na Grintovec, a je odnehal pri Češki koči.

Leta 1951, ko sem imel osemnajst let, sem bil z očetom v Bovcu. Nekega dne, znova med vrbami, gledam očeta pred seboj, kako meče palico s trnkom, in kar naenkrat začutim bolečino – trnek se je zataknil za moje grlo! Nisem mogel zavpiti, po nekaj trenutkih, zame neskončno dolgih, pa se je oče le ozrl in videl, kaj se je zgodilo. Ni ga kaj dosti zaskrbelo, kar me je zelo ujezilo, in sklenil sem, da mu ne bom več v pomoč. Odločil sem se, da grem raje na eno izmed okoliških gora. To je bil čas, ko so bile meje zaprte, turizma ni bilo. Izvedel sem, da se bovški načelnik milice, zelo prijetna oseba, s kolegicama odpravlja na Kanin urejat markacije. Dovolil mi je, da grem z njimi. Območje proti italijanski strani, Na Žlebeh (Sella Ne-

vea), je bilo strogo varovano in zaprto za prehajanje. Načelnik si je to seveda lahko dovolil in odpravili smo se na pot. Z nami sta šla tudi mlajša planinca, zelo šarmantna zakonca iz Zagreba, on inženir, ona učiteljica, zelo lepa plavolaska. Med potjo se nismo kaj dosti pogovarjali, Zagrebčana sta bila zadržana, načelnikovi kolegici pa sta predvsem skrbno in hitro urejali markacije. Po celodnevni hoji po gozdu in čudoviti naravi smo naposled prišli do zapuščene kočice z vodo, napol razrušene. Tam smo prenočili na listju koruze. Pot za Kanin se je nadaljevala po kamenju. Ustavili smo se na odcepu v dve smeri, z napisom v italijanščini, za Visoki Kanin, 2587 m, in Mali Kanin. Šli smo na prvega. Zagrebčana sta se tam odločila za vrnitev, ker da je žena srčna bolnica, počakala pa nas bosta pri koči. On me je prosil za deko, češ da mi je ne bo treba nositi do vrha. Nadaljevali smo sami, a zame se je na melišču začela prava drama. Načelnik mi je sicer pokazal, kako naj hodim, in nekako sem prišel vse do stene, a ta je bila navpična, hoje do vrha pa še kakšnih sto metrov. In to ob steni, strašno! Prostora za noge je bilo komaj kaj, nobenih varoval, ki bi se jih lahko oprijel, navzdol pa strmina ... Na kaj takega nisem bil pripravljen. Drugi so bili vse dlje, sam si nisem upal niti koraka naprej, samo strmel sem v železno razpelo v steni pred seboj in v ploščico z lepimi verzami v italijanščini, spomin ponesrečenemu planincu. Me čaka njegova usoda? Prepričeval sem se, da moram ohraniti prisebnost duha in naposled mi je uspelo počasi slediti skupini in se varovati pred kamenjem, ki sta ga pred menoj rušili načelnikovi kolegici. Na vrhu pa – nevarno in lepo, vedro, malo vetrovno, razgled fantastičen, na italijansko stran do Vidma in dalje, pa vse do Avstrije.

Čakala me je še vrnitev, spet po tej peklenški poti. Bilo me je strah, spust je bil še težji, pa očetovi gojzarji, za tri številke preveliki ... Nočna mora, še danes me preganja! Na melišču sem se spustil kar po zadnjici, zatem je sledilo še nekaj ur hoje do kočice, kjer naj bi čakala Zagrebčana. Toda njiju ni bilo, mračilo se je in načelnika je skrbelo, da se nista ponesrečila kje med ostrim kamenjem ali v planinski šikari. Vrnili smo se v Bovec. Mene je od

vsega obšla slabost, dobil sem vročino in se spravil v posteljo. Kmalu zatem je Bovec zajelo močno poletno neurje s točo, lilo je vso noč. Ko je načelnik ugotovil, da Zagrebčanov ni v Bovcu, se je s skupino miličnikov in psi sledniki znova odpravil proti Kaninu, v tem groznem vremenu, da ju najdejo, rešijo. Proti jutru je k meni prišel oče in mi povedal, da je moral dati izjavo. Zakaj? Reševalci so pri koči našli mojo deko, poleg še dva para gojzarjev in druge stvari. Naslednji dan je videmski radio, Radio Udine, poročal, da sta dva Jugoslovana srečno prešla mejo! Torej je to bil razlog "vzpona"! Zaradi deke sem moral še jaz dati izjavo in dokazovati, da nisem pomagal pri begu.

Tako se je začelo in končalo moje planinarjenje. Pozneje sem hodil le na Platak, Risnjak ali kaj podobnega. Če bi vedel, kaj me čaka na Kaninu, gotovo ne bi šel! A človek ne ve, dokler ne izkusi. Ta naša "ekspedicija" je bila, kot nam je bilo rečeno, menda prva v tistem času po vojni. In jaz sem bil del nje, je svojo zanimivo pripoved končal Ivo Simonić. ■ Marjana Mirković

Kanin za ljubitelje gora, foto: Miha Lapajne, www.kanin.si

Ivo Simonić, foto: Marjana Mirković

Literarni natečaj ZSDH 2021

V nadaljevanju objavljamo drugonagrajene prispevke Literarnega natečaja ZSDH 2021 vseh treh skupin, od 1. do 4. razreda OŠ, od 5. do 8. razreda OŠ in prispevke dijakov gimnazij iz Varaždina in z Reke.

1. skupina: 1.-4. r. OŠ: 2. nagrada

Moje srečanje z zmajem

Jaz sem ribič. Rad lovim ribe s čolna v jezeru Matkov kot.

Problem je zmaj Lintver.

Previden sem, ker me zafrkava.

Vleče mojo vabo in se pretvarja da je riba.

Najlon počl pa zdaj imam žico. Žico imam zdaj samo za velike ribe.

Zmaj se samo igra.

Prevrne mi čoln in odganja mi ribe...

! Vlaho Lončarica, 3. R. OŠ Pečine, Reka, mentorica Andrea Šlosar

Moje srečanje z zmajem

Jaz sem Talin. Rada imam zmaje. Mama mi je rekla, da je v Ljubljani veliko zmajev. Takoj sem prosila mamo, da greva v Ljubljano. Mama je rekal da, oče je rekel ne. Pa sva jaz in mama šle, ko je oče spal. Dolgo sva potovali. Sprehodili sva se in nisem videla zmaja. „Mama kje so zmaji“ vprašala sem. Mama je pokazala na Zmajski most. „To niso pravi zmaji“ rekla sem. Bila sem žalostna. Mama mi je rekla da so to nekoč bili pravi zmaji. Bil je tudi zmaj Lintvern, kralj od vseh zmajev. Ubil ga je princ. Jaz sem bila začudena. Celo pot nazaj sem bila zamišljena. Mislila sem, da me zmaj Lintvern gleda.

! Talin Cenov, 4. r. OŠ Pečine, Reka, mentorica Andrea Šlosar

2. skupina: 5.-8. r. OŠ: 2. nagrada

Moje srečanje z zmajem

V sanjah sem spoznala novega prijatelja.

Izgledal je kot velikanski krokodil in je le kdaj pa kdaj zamahnil s krili. Ni bil hudoben in ni bruhal ognja. Njegova glava na dolgem vratu se je počasi zibala. Imel je rumene kačje oči, ki so me prijazno gledale.

Zgledalo je kot, da mi želi nekaj povedati, ampak njegov gobec se ni odprl. Njegove misli so naenkrat postale tudi moje.

„Zmaji so se rodili na zemlji za družbo in da pomagajo ljudem. Včasih je vsak človek imel svojega zmaja. Lahko je bil majhen, lahko srednje velikosti, lahko pa zelo velik. Tudi različnih barv in oblik so bili. Živel so z ljudmi in jim pomagali, ko jih je bilo strah. Ko so ljudje postali pogumni, se je veliko zmajev preselilo na druge planete, tam kjer so jih potrebovali. Nekateri zmaji niso želeli zapustiti svojih prijateljev in so postali nevidni.

Jaz sem tvoj zmaj, ime mi je Draco. Dokler me boš potrebovala, ti bom vedno pomagal. Ko ti bo težko, ko se boš morala potruditi, ko te bo sram ali strah, bom priletel v tvoje misli. Spomnil te bom kako zelo pogumna in močna si ter da lahko narediš vse kar si želiš. Varoval te bom in skrbel bom zate.“

Zbudila sem se z nasmehom na licu. Zelo živo sem se spomnila sna in ga nikoli več nisem pozabila. Draco je postal moj poseben prijatelj, ki je vedno z mano, ko ga potrebujem.

In ti, si že srečal svojega zmaja?

! Anja Mikulčić Ilić, 6. r., Italijanska OŠ Galileo Galilei, Umag, mentorica Darja Čubrić

Moje srečanje z zmajem

Bilo je to pred kakim letom dni, ko še nisva bila prijatelja. Treniral sem v slovenskem nogometnem klubu Olimpija.

V Splitu smo na nogometnem stadionu Poljud igrali nogometno tekmo proti Hajduku. Vse je bilo v redu do triintridesete minute. Hajduk je vodil 1:0. Zabili so nam gol v trinajsti minuti. Tedaj se je nebo malo zmračilo. V začetku nismo opazili ničesar, nenadoma pa se je z neba na teren spustil zmaj. Vsi smo se umaknili, a na teren so prišli gasilci, policija in mnogi drugi ljudje iz varnostne službe, da bi odstranili zmaja. Navijači "Bilih" so silno želeli nadaljevanje tekme, ker so pričakovali zmago, da so začeli metati na zmaja, kar je komu prišlo pod roko. Čez nekaj minut je zmaj res odletel, mi pa smo nadaljevali z igro. Če bi ostal še kakšno minuto dlje, bi odletel poln smeti. Stalno sem razmišljal o zmaju, nič mi ni bilo jasno, od kod se je vzela. Na koncu smo mi zmagali z 1:2, en gol smo dali iz enajsterca, drugega pa sem jaz zadel z glavo. Navijači

"Bilih" so bili jezni, ker so menili, da si zmage nismo zaslužili, ker je po njihovem sodnik sodil pristransko, jaz pa vem, da ni. Nasprotniki so celo zastreljali enajsterec.

Ko smo se vrnil v Ljubljano, sva se s prijateljem odločila, da poiščeva zmaja. Iskala sva ga in iskala, pa ga nisva mogla najti. Nenadoma, ko sva se sprehajala ob Ljubljani, je iznad naju preletel velik zmaj, tisti ki smo ga videli v Splitu. Moj prijatelj je takoj zbežal, jaz pa sem spremljal zmaja, dokler se ni spustil v gozd. K sreči treniram nogomet, zato sem lahko hitro tekel skozi gozd. Dohitel sem ga. Ko sem ga pozdravil, se je malo prestrašil. Začela sva se pogovarjati in postala prijateljca.

Zdaj se vidiva dva krat na teden, navadno ob sobotah in nedeljah. Malo se pogovoriva, potem pa sedem na njegov hrbet in se dvigneva v zrak.

! Ante Segulin Štambuk, 7. r., mentorica Vida Srdoč (DPS v KPD Bazovica)

! 3. skupina: srednje šole: 2. nagrada

Velik nevaren zmaj

Ko sem utrujena in žalostna

Sedim na travniku med rožami.

Zaprem oči in vdihnem celotno veselje.

Razmišljam, katerega zmaja naj priključem in najdem v globini svoje duše.

Naletim na tistega malega nežnega zmaja, ki bi se crkljal in družil z vsemi.

Pobožam ga in grem naprej.

Danes potrebujem tistega velikega, nevarnega in trmastega zmaja, ki ve kaj hoče in je zelo neustrašen.

Soočiti se moram z izzivi, ki so danes pred mano. Šola, učenje...

Pomembno je samo redno hranjenje in nega za oba dva zmaja ter da jih redno opravljajo za shojo in druženje.

! Zinka Šenkš, 2. r., Druga gimnazija, Varaždin, mentor Miroslav Gradečak

Moje srečanje z zmajem

Večer je, jaz pa stojim sama na cesti

Zvezde na nebu sijejo in
mesečina osvetljuje moje oči

Nenadoma začutim, da me objame nekaj nadnaravnega

Kot nek moj stari prijatelj je prišel nenadoma

Ja, prišel je s tihimi koraki - on, moj prijatelj veter

Šepnil mi je na uho, da me išče strašni zmaj

Zelen in strašljiv zmaj?

"Sladki zmaj," je rekel veter

Poln vrlin in čustev ter grozen revež brez prijateljev

Pridi k zmaju, pridi - pokaži se

Zmaj zelenkaste kože in rjavih oči je gledal naravnost vame

Nekaj trenutkov se tako gledava, dokler zmaj ne vpraša – se me bojiš?

Zeleni in strašni zmaj je ljubek zmaj - pravi veter in temu, kar pravi, verjamem

Ne bojim se te in nisi mi več strašljiv

Zdaj te ljubim in te prosim, da postaneš moj prijatelj

! Sunčica Buhin, 2. r., Druga gimnazija, Varaždin, mentor Miroslav Gradečak

Spomladanska

Gledam skozi okno,
 pomladni je dan.
 Sonce vzhaja, narava se poraja.
 Čez noč, pomlad je priklicala
 popke, da se odprejo,
 lastovke, da se vrnejo ...
 Radost v meni znova se zbudi.
 Črni kos prileti,
 se v posodo z vodo zaleti.
 Malo jo je pil, vanjo skočil,
 vse špricalo je naokrog,
 ni bilo več videti njegovih nog.
 Okopan se je stresel, zažvrgolel
 in veselo proti soncu poletel.
 Nestrpno na vrsto čakala je ona,
 kosovka, njegova ptica,
 toaleto je opravila.
 Počakaj me, mar ne vidiš, kako sem lepa,
 je zažvrgolela in k njemu poletela.
 Uživam v tem trenutku,
 pri prvi kavici.
 Prav po tiho in bežno, pomlad mi v sanje je prišla,
 me zbudila in prišepetala,
 da spet je tu, naj ne skrbim
 in naj se življenja veselim.

█ Zdenka Kallan Verbanac, 15. februarja 2022

Obletnica

Kažipota smo se veselili sedem let,
 zatem Sopotij zdaj že deset.
 Veseli smo, ko k nam prihajajo,
 sedaj okroglo obletnico obhajajo.

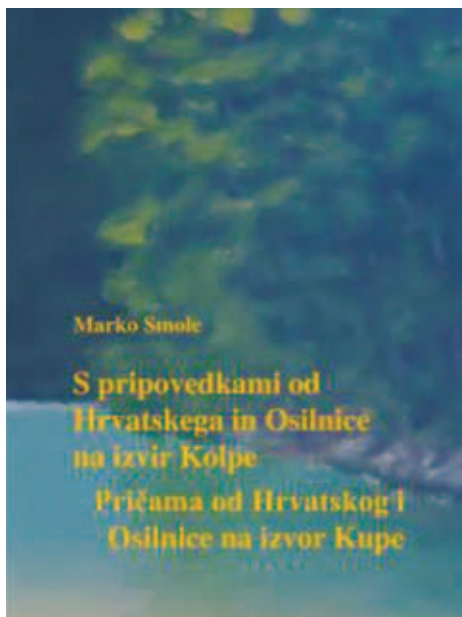
Sopotja nam vedno prinesejo kakšno novico,
 navdušeno pričakujemo vsako resnico.
 Preberemo jih od začetka do kraja
 in vidimo, kaj se med rojaki dogaja.

Ponosni smo, če se kaj slavi,
 še posebej, če smo tega deležni vsi,
 ki pišemo in se svoje besede držimo,
 čeprav že dolgo v naši deželi ne živimo.

Želimo, da Sopotja še dolgo izhajajo,
 da še dolgo v naše domove prihajajo.
 Vsem prisrčne čestitke za marljivo delo.
 Hvala za vsako napisano besedo, naj bo veselo!

█ Marija Šenk, 28. februarja 2022

S pripovedkami od Hrvatskega in Osilnice na izvir Kolpe in nazaj

Neutrudni vodja Etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša iz goranske vasice Plešče Marko Smole nam je sporočil, da je v njihovih raziskovalnih delavnicah v čezmejnem prostoru nastala nova knjiga. Naslov ima S pripovedkami od Hrvatskega in Osilnice na izvir Kolpe in nazaj. Založnik je čabranska podružnica Matice Hrvatske, avtor je Marko Smole, poleg njega so avtorice narečnega dela še Ivona Andres, Ema Štarkl in Maruša Žibred. Fotografije sta prispevala Sonja Možina Smole in Marko Smole, ki je knjigo tudi oblikoval, prevod pa je delo znanega poznavalca in raziskovalca goranske zgodovine in narečij Slavka Malnarja.

Knjiga je na vpogled tudi v Digitalni knjižnici Slovenije na naslovu: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-JTXFIY8E>.

Marko Smole ob tem bralce vabi tudi k branju drugih njihovih knjig, dostopnih na portalu www.dlib.si, hkrati pa tudi k obisku izvira Kolpe in krajev z obeh strani meje.

▮ Povzeto po zapisu Marka Smoleta

IN MEMORIAM

Danica Rajh (Ptuj, 1940–Reka, 2022)

Na Reki je 28. februarja v 82. letu starosti preminila dolgoletna članica KPD Bazovica Danica Rajh.

Danica Rajh se je v društvo vključila spomladi leta 1993 in se pridružila MePZ-ju, ki ga je takrat vodil Franjo Bravdica. Ostala je zvesta članica vse do pred nekaj leti, ko zaradi zdravstvenih težav ni več mogla prihajati na vaje in nastopati.

Danica Rajh je dolgo let predano pela tudi v mešanem župnem zboru Marija Pomočnica na Reki, ki ga vodi g. Josip Mežnarić.

Danica Rajh ima zadnje počivališče na reškem pokopališču Kozala. 2. marca so se od nje poslovili tudi člani društva, v slovo pa ji zapeli pevke in pevci mešanega pevskega zbora KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka. S pesmijo so se od nje poslovili tudi pevke in pevci mešanega župnega zbora Marija Pomočnica pod vodstvom g. Josipa Mežnarića.

V imenu KPD Bazovica je besede v slovo izrekel predsednik Zvonimir Stipetić:

Draga Danica!

Dolga leta si bila članica našega slovenskega društva, kjer si pela z nami v zboru. Zadnja leta zaradi zdravja nisi več prihajala na vaje in nastope, si pa z zanimanjem spremljala naše aktivnosti.

Bila si vesela, če te je kdo od nas poklical, da si se lahko v domačem jeziku pogovorila, saj si nadvse ljubila svoj jezik in svoje slovenske korenine.

S tabo smo preživeli veliko lepih trenutkov.

V spominu nam boš ostala kot dobra, tiha in zadržana oseba.

Naj ti bo lahka zemlja!

Svojcem in prijateljem v imenu Slovenskega doma KPD Bazovica izrekam iskreno sožalje!

Entuziazem sodobne družbe

V Sloveniji se dogaja. Volitve bodo kmalu, 24. aprila. Vladar in njegovi poskušajo zavzeti še zadnja svobodna ozemlja. V "blitzkriegu" so napadli in si skoraj povsem podredili javno televizijo, jo tako iznakazili, da je podobna napol živi ženski, ki jo lahko mahne, oklofuta, pahne po stopnicah vsak, ki si to želi. Vzeli so nam najbolj gledane, družbenokritične oddaje in njihove inteligentne voditelje. Na televizijska soočenja ne sme kandidat, ki bi danes zmagal na volitvah in najbolj ogroža vladarja, soočenja pa se lahko udeleži kandidatka, vladarjeva podpornica, ki po enakih predpisih kot v prvem primeru ne bi smela, a je "naša". Skrajno sprevrženo.

Na čelu Rusije, velike države z močno vojsko, je car Vladimir Grozni, mali in šibki državi Sloveniji vlada Ivan Grozni. Tako je zapisal Mate Dolenc v Mladini. Takšni, mali in šibki, ne morejo napasti nobene sosedo, saj so vse večje. Zato so toliko bolj grozni v izživljanju doma (zaradi lastnih frustracij z majhnostjo). In do volitev bo samo še vsak dan slabše. Ampak treba je zdržati.

Odkar se ukvarjam z vodenjem šolskih in drugih skupin ter obiskovalcev, imam več opraviti z mladimi, ki sprejemajo ali vodijo obiskovalce, skupine po razstavi. Približno polovica je bila takšnih, da bi jih bilo treba takoj poslati domov. Nismo jih. Poskušali smo jih "prevzgo-

jiti". No, pa se je selekcija zgodila sama od sebe, odhajajo sami. Izgledalo pa je takole: pride na delo v raztrganih kavbojkah, s scefrenimi robovi rokavov precej prevelike felpe (majice s kapuco). Drži obe roki v žepih, medtem ko nastopa pred skupino. Druga se pojavi v trenirki, smrdi po potu, da te kap! Dolge, lepe, živo rdeče nohte požrem, kaj hočem, takšna je zdaj moda. Menda hodi v popoldansko šolo. Upam, da res. Ko obiskovalcev ni, kadi pred vrati pri smetnjaku, v katerega otresa čik, in drsa po mobitelu. Tretja je zelo lepa, urejena in po elektronskem dopisovanju ugotovim, da je, študentka absolventka, polpismena. (Ne me razumeti narobe: jezna sem, začudena, a rada jih imam, mladi so še, rada bi jim dala priložnost.) Pomagam ji, praktično silim jo, da bi končno krenila in naredila diplomu do septembra. A njenih pravopisnih napak se mi ne da več popravljati. Naj jih popravljajo vse učiteljice in učitelji, ki so jo spustili čez vse mature in jo bodo še čez diplomu! Četrta noče več redno hoditi v šolo, hoče šolo opraviti od doma. Upam, da res! Rinko v nosu požrem, takšna je moda. A vsaj ne zaudarja po potu, ne hodi vodit skupin v moderno raztrganih kavbojkah ... Toda vse skupaj ne zmorejo sestaviti kratkega besedila in narediti primerne fotografije za objavo na FB!

Da, saj vem, da zvenim kot nekakšna stara baba! Da se vtikam v zasebnost. Da, vem. Toda ali ste v kakem muzeju naleteli na kaj podobnega? Jaz si mislim, da ne, zato strmim in se sprašujem: je to odraz današnje družbe? Lepi in polpismeni? Volivke in volivci? Kakšni volivci in volivke so njihovi starši, njihovi

delodajalci, vsi njihovi dosedanji vzgojitelji in učitelji, ki so jih iz leta v leto spuščali naprej, ne da bi ta dekleta opravila svoje domače naloge? Je razlog res samo v financiranju šol po glavi učenca, dijaka, študenta? Je potemtakem čudno, da nam gre, kakor nam gre, če pol države samo drsa po mobitelih, se ima fajn in se sploh ne brigajo za vse ostalo?

Ampak treba je zdržati. Vsaj pol Slovencev zanima še kaj, kar ni drsanje po zaslonih. Zaradi oblasti, ki s svojimi nesramnimi potezami v zadnjih krčih postaja vsak dan bolj brezobzirna, je vsak dan več ljudi, ki vidijo, da tako ne more več biti in da mora vsakdo nekaj storiti. Ste že slišali za Inštitut 8. marec? Slovensko gibanje Glas ljudstva (<https://glas-ljudstva.si/>), ki poziva ljudstvo, naj gre volit, in to ljudstvo tudi vsebinsko, le pogledjte njihovo spletno stran, pripravljana na volitve? Ali veste, kaj je volitvomat (<https://volitvomat.si/>)? Lahko ga preizkusite tudi vi. Če kliknete na povezavo, vam "avtomat" na podlagi vaših odgovorov "izračuna", stališčem katere stranke so vaša stališča najbolj podobna. Voli vsebino, ne obrazov! je njihovo geslo.

"Novost letošnjih volitev je entuziazem civilne družbe," je v Sobotni prilogi Dela zapisal Ali Žerdin. Tudi med njimi so takšni, z dolgimi, rdečimi nohti, moderno pošvedranimi kavbojkami, rinkami v nosnicah in z rokami v žepih. Vendar so to mladi in manj mladi aktivni državljani, že kar mlada armada jih je, ki nočejo biti ovce. Pokazali so svoje obraze in se izpostavili za to, da nam ne bi več vladal noben "car Grozni", da bi z zakonom razveljavili škodljive zakone, sprejete v zadnjih dveh letih, in da bi nam priborili vsa svobodna ozemlja nazaj. Ne potegujejo se za politično oblast, hkrati pa hočejo narediti vse, da politika ne bi več bila monopol političnih strank. Deluje sveže! Vsaj nekaj v teh žalostnih časih. In boste, bomo videli: veliko nas bo šlo na volitve, zelo veliko.

■ Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Simona Mahovič: Za svoje pravice se moramo odločneje zavzemati

Profesorica razrednega pouka Simona Mahovič je lansko jesen z veliko optimizma in volje prevzela poučevanje pouka slovenskega jezika in kulture na reški gimnaziji na Sušaku, pred kratkim pa še na OŠ Kozala. Rojena Ljubljancanka je otroštvo in mladostna leta preživela v Zagrebu, kjer je tudi končala srednjo šolo za umetnostno obrt in dizajn ter takratno pedagoško akademijo.

Izhaja iz slovenske družine, ki se je na Hrvaško preselila zaradi očetove službe, a ohranjala jezik in kulturo: "Doma v Zagrebu smo govorili slovensko. To se mi zdi pomembno, veliko se je bralo in imeli smo bogato knjižno zbirko, tudi v slovenščini. V javnosti smo govorili hrvaško, iz spoštovanja do okolja, v katerem smo živeli, a slovenščina je bila stalno živa, ker smo pogosto odhajali v Slovenijo, na obiske k babici in drugim sorodnikom. Pozneje, ko sem se pri tridesetih zaposlila v Sloveniji, sem jezik tudi dodatno izpopolnila. Te vezi sama redno ohranjam še danes."

Zaposlila se je takoj po diplomi in ima več kot petindvajset let pedagoških izkušenj, večinoma v Sloveniji. Tam se je tudi dodatno izobraževala in končala univerzitetni oziroma današnji magistrski študij s področja pedagogike na mariborski univerzi. Poučevanje na reški osnovni šoli in gimnaziji v tem pogledu ni izziv, srečala pa se je z drugimi novostmi: "Pomen jezika je resnično velik, ker jezik je vse! Da bi ga ohranili, uveljavili in razvijali, so številne možnosti, od različnih oblik spoznavanja in poučevanja v vrtcih in šolah do organiziranja različnih projektov in delavnic z mladimi, tudi v sodelovanju s pesniki in pisatelji. Pred menoj je tudi temeljitejše seznanjanje s področjem manjšinskega izobraževanja na Hrvaškem in spoznavanje izkušenj drugih. Prav tako načrtujem povezovanje s šolami v Sloveniji in povezovanje reških osnovnošolcev in dijakov s tamkajšnjimi vrstniki."

S poučevanjem na gimnaziji je zadovoljna, ravnateljica je pouku slovenščine zelo naklonjena, delovno ozračje je prijateljsko in učbeniki zagotovljeni, nekoliko pogreša le dodatno literaturo: "Pouk je dve šolski uri na teden, v skupini je sedem dijakov, upam, da jih bo prihodnje leto kaj več. So zelo pridni in vsi nameravajo izobraževanje nadaljevati v Sloveniji. Vesela bi bila, če bi imeli še kaj dodatne literature, a če bo treba, se bom tudi sama znašla."

Simona Mahovič zelo rada bere, zato želi pri svojem delu bralno kulturo prenesti tudi med mlade. Posebej jo namreč zanima mladinska književnost v obeh jezikih, slovenščini in hrvaščini, to je bila tudi tema njene magistrske naloge na ljubljanski univerzi (Primerjalna analiza sodobne slovenske in hrvaške mladinske književnosti), medtem ko se je na mariborski pri diplomi druge stopnje odločila za obravnavo mladinskega pesništva

tržaškega rojaka Miroslava Košute. Pri tem pesniku, tudi uveljavljenem dramaturgu, piscu dramskih besedil, uredniku in prevajalcu ter dolgoletnem ravnatelju Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, jo je posebej pritegnila njegova zavezanost slovenstvu: "Kot ena osrednjih osebnosti kulturnega življenja na Tržaškem je dal ogromen doprinos tudi za ohranitev in razvoj slovenskega jezika. Naj citiram, kar je o njem lepo zapisal še eden izmed tamkajšnjih izjemnih rojakov, akademik Jože Pirjevec: *Beseda je pri Košuti tesno povezana z zavestjo, da je njegov jezik na poti izbrisa. Od odpisanega jezika do odpisane skupnosti pa ni dolga pot.*"

Simona Mahovič dodaja, da jo je pri tem pesniku močno pritegnil tudi njegov mediteranski duh, kar je tudi eden izmed razlogov njenega prihoda na Reko: "Toplo, sončno, prijazno, to je to – tako je tudi na Reki, v mestu, ki mi je zelo priraslo k srcu in ima zame poseben šarm, kot odprto in strpno okolje. Ima tudi morje, v bližini pa še Lungomare, ki ga obožujem."

Simona Mahovič je seveda tudi članica KPD Bazovica. Podatke o društvu je našla na spletu še pred preselitvijo na Reko. Načrtuje sodelovanje v likovni skupini, sicer pa si bo tudi po svojih močeh prizadevala za krepitev položaja slovenske skupnosti na Reki nasploh: "Menim, da moramo rojaki biti povezani in aktivni, če želimo, da nam bo bolje. Za svoje zapisane pravice bi se morali dejavno in morda odločneje in bolj glasno zavzemati!" ■ Marjana Mirković

Simona Mahovič, foto: Marjana Mirković

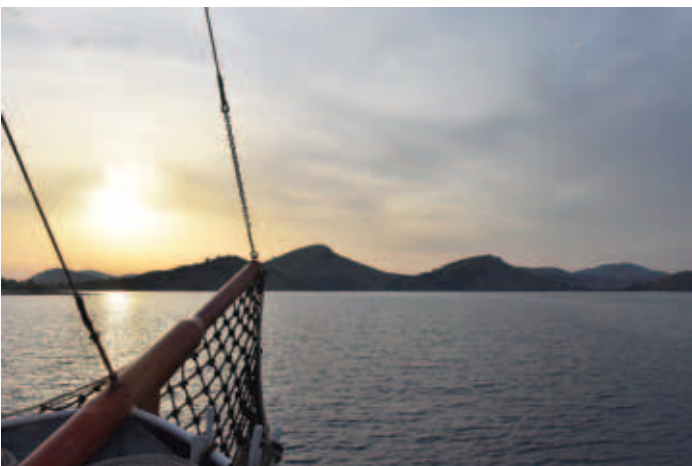
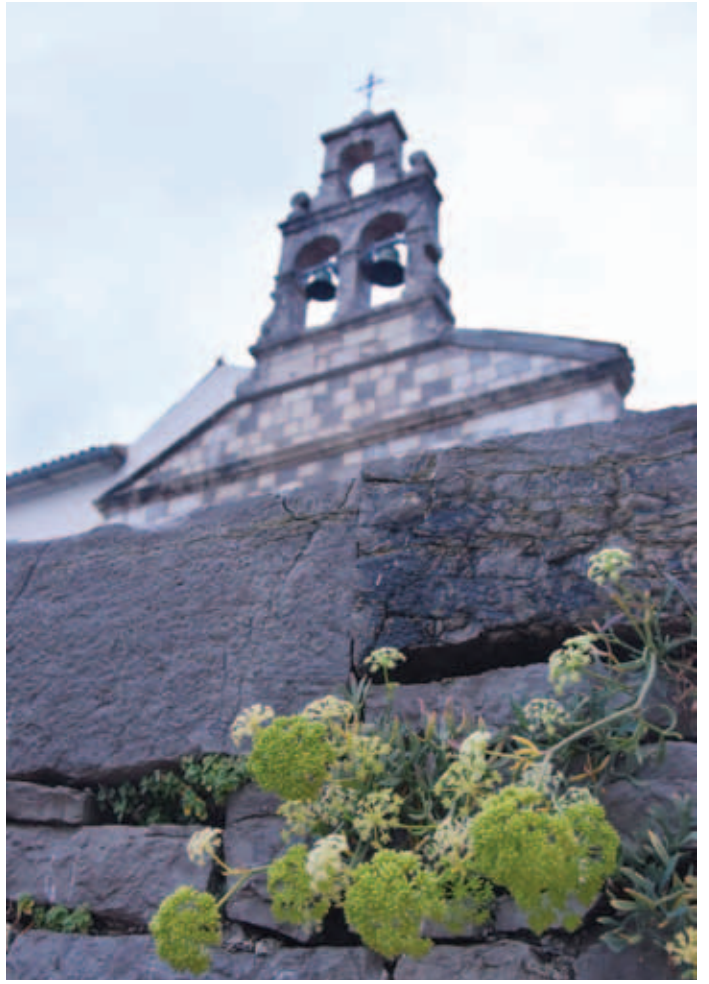

Foto: Darko Mohar